

Das Latweeschu lauschu draugs.

1837. 8. April.

14ta lappa.

Jauņa sinņa.

Jē Nihgēs. (7. April.) Wakkar Daugavas leddus pee muhsu pilskehtas sahze kufetees un schodeen jau eet tšchuppahm ween prohjam. Schoreis mums gan bija bailēs leelas, bet Deews tatschu schehlojis. Lai flawejam wiinna wahrdu!

Jauņa bet derriga wihsē, lohpus barroht.

Gohdigs fainneets, Legsdin Jahnis wahrda, swehtdeenā no basaiņas nahkdams, apmekleja šawu raddineeku Kahrklin Andreju, kurra mahjās pee pašā leelzēka; un tee šawā šarpā sahze šarunnatees pah šā pawassara gruhribu.

Legsdin Jahnis. Lab'deen raddineeks! kā klahjās? Woi effat wišsi wesseli?

Kahrklin Andrejs. Waldees, brahl! Gohds Deewam, gan effam wesseli, bet tu patš jau šinni, ka taggad labbi neklahjās.

Legsd. J. Sinnu, bet ko buhs darriht! Eā jau man arr' rahdabš, ka šhogadd baltais preeksch leeldeenās muhs nezastahs. Šawu krusu ar lohpu barribu! Wišsi lautini jau noplehsch pehdigus juntuš! Ak wai!

Kahrkl. A. Es wakkar isbrauzu peežas juhdsēs, gattawu nauđu rohkā turredams; bet — kur nemši? Das patš trubfums un tahs pašas behdas wišseem.

Legsd. J. Wakkar mannās mahjās weena gohws un weens tellinšs nokritte zaur baddu. Lohpini jau tā ikpawassarā pawahrgst, un nu wehl ehst šalmus, — woi tas winneem wesseligš?

Kahrkl. A. Ueri man, kā rahdabš, tāpat buhs. Wakkar pirts juntu noplehsu, bet tee šalmi jau 5 gaddus juntu šahwejuschi un zaur zaurim ar duhneem nokwehpuschī tā, ka lohpeem labpraht negribahs apohschneht; kur tad wehl ehst? — Bet Deews šinn, ar ko tas Kalninsch isteek; tam tik masas plawas un lauki, kā tu patš šinni, un winnam pahrtišchana deesgan. Winšs mahja, ka lohpeem barribu warroht pawairoht, bet wiinna mahjibas man tik pa weenu aushi gabjuschas eekschā un pa ohtru ahra, kaut gan winšs tahs dachreis' man istahstija.

Legsd. J. Nu nahburgs, woi tu tad netwarri no wiinna dabbuht leeneht tahdā nohtēs laikā? Es šinnu, ka winšs tew, kā raddineekam, neleegt; jo winnam labba širds.

Kahrkl. A. Aha brahl, netrahpiji! Es jau šinnu, ko winšs man atbildetu. Winšs man pahrmestu, kapehž es tā nezefoht darrijis, kā winšs mahjija, un es, kā winšs šakka, to tapehž jo weeglaki warroht darriht, ka man dauds wairak šeena, šalmu un pekawu effoht, ne kā winnam; bet klau, pulštenis škann! (Eet pee lohga, šfats titees). Aha, Kalninsch atbrauzis. Nu dširdesi patš, ko winšs teiš.

Kalnina Jahnis (istabā eenahjis). Lab'deen brahti! Kā dšihwojeet un kā turs rastees pee wesselibas?

Kahrkl. A. Waldees, zeema tehws. Ar wesselibu gan labbi irr, kad tikkai ne buhtu zittas behdas.

Kaln. J. Bet šakkait, lautini! Kad jums tad tik dauds wahrnas bijuschas, kas wišsus juntuš noplehsuschas? — Wehs tahs ne mas ne effam redsejuschi.

Kahrkl. U. No smeij, nahburgs? Woi tad muhsu behdas nesinni. Tew gan is-tikschana labba, bet kas mums to dohs!

Kaln. J. Kam tad ta waina, Kahrklin? Woi tew ne deesgan sawu skunsti esam mahziis? Ja tu tikween buhtu klausijis, tad gan taggad newaidetu; to galwoju. Bet tu manni allaschin isfuehji. Nu gan wairs nesmeesi, kad tewis mahzischu, bet nesinu, woi gribbesi dsirdeht.

Legsd. J. Mahzajt arri manni, zeema tehws; es juhs labpraht gribbu klausiht.

Kahrkl. U. Bet lai papreeksch launagu pa=ehdam, jo saimneeze jau galdu ap-flahjuse, tad mahzifimees un klausifinir pateesi.

Pehz maltites ap galdu noschduschees, Kahrklin un Legsdin klausijahs un Kalninsch eesahze runnaht:

Brahli, no jum's un arri no zitteem laudin to aistrunnaschanu esam dsirdejis, ka jau deesgan prabtigi un gudri dsihwojoht ar lohpu ehdamu; bet ja tas tik buhtu teefa, tad gan schogadd' jau tik agri nohte ne weenam ne buhtu usnahjis. Bet, Deewam schehl, ruddeni, tad jau pee mums ta gauschi noschelojama mohde irraid, seenu papil-lam dsiht pilssehta, kad turpretti waijadsehtu apdohmaht, lai paschu istikschana paleek. Un ka labb tad pahrohd? Woi kahdas nohtes deht? Tas gan retti! Bet wairak ta-pehz, ka tad waijaga naudas labbi isplatschotees pehz wezza eeradduma un t. j. pr. Kurfch warr isteikt wiffas wainas! Bet taggad tik to gribbam sannaht, kas ja=darra, ka turpraht tahds truhkums, kahds scho pawassar', ne buhtu ja=zeesch. Kas pehz muhsu mahzibas darrihs, tas teescham truhkumu ne, bet jo baggatus auglus redsehs.

Daschi dohma, ka effoht ween=algä, woi schä jeb tä lohpeem ehdamu leek preekschä, bet tas tä naw. Ar prabtigu barroschanu no masak ehdeena ilgaki warr isteikt, warr ar to paschu ehdeena teesu wairak lohpu usturreht, un tä bes leelafas isdohschanas wairak peena, sweesta un fuhdu eemantohht. Daschi to barribu bruzzina ar wehrdeschu uhdeni, un tä irr gan derrigt un labbi, tomehr të waijag' katla, ugguns, dauds karsta uhdena un dauds darba; bet ja to barribu tä eejouj ka sah ruhgt, tad ta bes leelahm publeh'm dauds labbaki un ahtraki buhs fataisita; — un tas noteek schahda wihse:

Ja=nomu — zik taweem lohpeem waijaga — wassaraju salmi, effel's sagreesti garr-fuhfu salmi, wellawas woi seens, woi wifs kohpā un tas ar sinnamu mehru sahls tew ja=eelek woi lihweni woi zittos traufos jeb kastēs, ar aufstu tihru uhdeni pa star-pahru ja=pahrleij, un tad wifs zeeti ja=eestampe, tad eesahks ruhgt un eekahrt un pehz 2 woi 3 deenahm, kā laiks un weeta isneffih's, tiks gattaw's.

Zettortā deenā to jau warresi lohpeem doht preekschä, tä, ka — tä fakhoht — to, to maudag' pehz pufsdeenas par pirmu fataisiji, tik zettortdeenas rihtā dohfi. Sinnam's, tad tew 6 kastes jeb traufi waijadsehs, kad diwi reis pa deenu schahdu barribu gribbesi doht; un 9 kastes, ja trihs reises.

Katrai kastei waijag' buht tik leelai, ka tur preeksch katra lohpa tahds meh'r ee=et, kas isnesu trihs dallas weenas pehdas weenadi un ohtradi, ja tee lohpi no masas fortes irr; bet ja leeli, tad wesselu pehdu weenadi un ohtradi.

Mannim, kā, warr buht, paschi sinneet, irraid 46 gohwis, kurre leelaka dalla masas irraid, un 13 aitas no labbas fortes. Gan dauds us mannu mahjas wehribu, bet zaur schahdu barroschanu, gohds Deewam, spehju tahs usturreht. Es scho barribu tik-fai diwt reis' pa deenu dohdu un tapehz man tik 6 tahdi traufi waijaga, kurre katre isnes 36 pehdas weenadi un ohtradi, prohti 4 pehdas garrumā, 3 pehdas plattumā un 3 pehdas augstumā. Jo ja 13 aitas, kā gan warr rehlinahht, tikpatt dauds ehd, kā 2 gohwis, tad man ihsten ja=gahda itt kā par 48 leeleem lohpeem, un kad katram bar-ribas mehru rehlika 2 pehdas weenadi un ohtradi, tad tas istaifa 36 tahdas pehdas kohpā preeksch kattras kastes. — Zik leela nu arri katra no mannahm feschahm kastehm irr, kas wiffas kohpā gan weenā gabbalā taifitas, bet ar isnemameem galdeem sawā starpā schkirtas, un tahdas es winnas nolikku mallā aitu=kuhti, kur jau arween deuf-zin siltak' irr.

Schahda wihse saweem lohpeem us katre deenu dohdu 16 pohdus meeschu= woi

ausu: salmus nekappatus; 14 pohbus pellawas, 4 pohbus feena un 48 lohtes (1½ mahrzinu) fahls. Un tas istaisa us katru leelu lohpu 6½ mahrzinus wassaraju salmu, 5½ mahrz. pellawu, 1½ mahrz. feena un 1 lohti fahls. Tas par flappinaschanu waijadfigs uhdens irraid 100 stohpi.

Bet lai juhs itr skaidri saprastu, ka tas pehz kahrtas darrams, tad juns nu isteifschu, ka es to darru.

Zreis tas noteek pehz puffedenas. To puffedten mahrzinu fahls es ar 2 stohpeem wehroscha uhdens iskaufaju un teem 100 stohpeem auksta uhdens peemaisu. Tad eeksch 2 kastehm leeku salmus, pellawas un feenu pehdas angstumä, fo ar 5 stohpeem auksta uhdens, wifslabbaki ar spritzkanni, aplaisu. Zapatt wehl diwi reises darru, un tad to zeeti ar kahjahm eespaidu. Tä nu arri wehl tohs 4 zittus traufus pildu, un beidscht tohs desmit stohpus uhdens, kas wehl atilffe, leiju tai eespaiditai barribai pahr. Tad wehl katru traufu apfedsu ar galdu ka ar wafku, us kurre wehl schkehrsi leeku, fo ar akmineem apflohgu.

PeHz 3 deenahm jau eefahrst, ka rohka, kad eebahsch, tik warr zeest. Un nu jau warr nomannih, kahdu jauku smarachu isdohd, ittin ka wihns buhtu peelets; un tad tik karsts un faufs, ka irr, lohpeem teek dohts preekscha, un schee to kahrigi eesehd. Nihdts agri es pirnu kasti isdohdu un puffedenas obru, bet waffarbs katrs lohps 6 mahrzinus smalku rudsu salmu dabbu. Tä tad katrs lohps dabbu itdeenu 14 mahrzinus raufseta ehdeena, kas ihsten, kad gattaws teek swerts, isness 19 mahrzinus, — un 6 mahrzinus smalku rudsu salmu. — Aitas dabbu katra 4 mahrzinus raufsetas barribas par deenu, un ta winnahm dauds gahrbaka ne ka feens. Un tatschu tahda wihse ihsten' preeksch trim airahm tik weenu paschu mahrzinu feena par deenu tehreju.

Alspehrn, kad man kartuppelu deefgan bij, tad no teem nehau 10 pohbus to 4 pohdu feena weeta, un tohs smalki sagreestus likku starpä un tee tikpat derrigi bija, ka feens.

Tik diwi gohwis leeku pee weenas filles, kas diwas dalkas eedallita. Tahs paschas tapehz tik masas irr, lai, kad kuhdi wairojahs, buhtu weegli zillajamas.

Aitas ehd wiffas no weenas filles un, lai winnas grubstidamees barribu nepeekhsitu, esnu filles widdu garinifsi kahrti lizzis pahr, kas pee filles galteem peetaisita us meetineem, kurre 6 tullus angstumä. — Lukt, nabburgi mihti, ta es darru un bagatus anglus; no tam baudu; jo

1.) Us tahdu wihse dauds masaf' barribas tehreju; wifs skaidri teek apelstis, ta, ka ne kas ne nahf appaksch kahjahm. Zaur schahdu raufseschanu salmi paleek mihtsi un pahrwahrschahs feena kahrtä, un ta es riktigi pee; dalkas feena pataupu.

2.) Dabbuju preeksch saweem laukeem labbas kuhdus; jo schee tad paleek so labbaki isruhghuschi un ne mas tik zeeti, ka tad, kad lohpeem faufu barribu dewe.

3.) Eemantaju arri wairaf kuhdu; jo tohs fanemt, man wairaf garruhlu waijaga, fo, ja man pascham arri peetruhtst, drihs no zitteem warru dabbuht pirt, woi semmi winnu weeta list.

4.) Schahda barriba lohpeem lohti patihkama un wesseliga, arri pasarga winnus no daschahm flimmibahm. Zhpaschi paleek feens zaur tahdu raufseschanu tik labs, ka lohpeem ne mas ne warr skahdeht, lai arri druzjin jau sahze putteht woi pelleht.

5.) Gohwis diwfahrt tik dauds peena dohd.

6.) Irr masaf darba, ne ka, kad to zittadi bruzzina; un malka un ugguns ne mas ne waijaga.

7.) Warr wairaf aitas turreht un, sinnam, tad arri wairaf willas eemantocht. — Preeksch trim wehnescheem sawas aitas zirpu un wehl schodeen winnas tik baltas, itt ka buhtu waffar masgatas; jo te winnas ar istaisitu barribu ne warr nekhsitees.

8.) Tä arri katrs zittweks, kam patihk, sawus lohpus wiffu zauru gabdu bes skahdes kuhdi warrehs barroht.

Kad Kalnisch ta bij' beidsis runnaht, tad wiffi trihs kahdu briedi dohmäs palitte. Us reif' eefahze Kahrklika fainneeze runnaht, fazzidama: "Wifs gan buhtu labbi, fainmin, bet fo dohmajeet, kahds darbs tas irr ar swerschanu!"

Kaln. J. Ar fwerschanu? Kahdas të puhles? Preeksch tam man ihpafchi trauki us to sinnamu swarru eetaifiti un ar teem tikpat labbi un rikfigi, fà ar swarru.

Legsd. J. Zeefa! Nu deen, ne kahdas leelas puhles të naw.

Kahrkl. U. Kahdas nu puhleschanas? Woi tad naw wairak darba, kad ehdeenu kratta, pellaumas bruzzina un t. j. pr. Un kad të arr' buhtu wairak puhles, bet apdoh=ma, jif tur labbums, kas no tam atlezj?

Legsd. J. Man gan drihs prahs, lohpus wiffu zauru gaddu fuhti ween turrehti; jif dauds pahrtifchanas gan spehschu eedabbuht no plawahm un tihumeem!

Kaln. J. Arr' labbi, un ja juhs wehl nebuhtu labbi fapratufchi, tad atnahzeet pee mannas darboschanas noskattitees, fà mehš darram. Wahrdohmajeet wiffu labbi un darrajt ar prahtu.

Kahrkl. U. Pagg', brahl', nesmahde jel kahdu schnapfi us zellu.

Kaln. J. Paldees. Lai Deems swehti un muhs wiffus darra prahtigus.

Legsd. J. To lai Deems dohd'! —

— 8 — n.

Atas mihtlas usminna: Trefteris.

S l u d d i n a f c h a n a .

Schaf neddekà gan wehl tiks gattawa us isfehchanu tabš ohtras fehjas trescha fauja no muhsu grahmatahm, fo fauz: Deewa wahrdu mihtotajeem. Laffitais ar preeku tur usees: I. Luttera spreddiki par Kristus zeeschanu eljes=dahrsà. II. Trihs padefmit swehtigas apdohmaschanas pah kristigahm mahzibahm un bihbeles stahsteem, un septin swehtas dohmas par to zeeschanu un mirschanu ta Kunga Jesus Kristus. III. Trihs dseefmas: gawenu dseefma, swehta waffarina dseefma un leelas peekdeenas luhgfschana. Un IV. Jauna sinna no Ruhjenes bihbeles beedribas. — Scho grahmatinu par 10 kap. fudr. ikfats warr dabbuht pirkt tanni paschà nammà un istabà, tur eeksch Nihgas schahs lappas isdohd.

Sinna, jif naudas 7. April-mehn. deenà 1837 eeksch Nihges maksaja par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. naudà. Nb. R.	Par	Maksaja:	Sudr. naudà. Nb. R.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 17	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 —	—	tabaka	— 65
—	fweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 90	—	fweefta	2 —
—	ausu	— 70	—	dseltes	— 65
—	firanu	1 50	—	linnu, frohna	2 10
—	rupju rudsu = miltu	1 10	—	brakka	1 90
—	bihdeletu rudsu = miltu	1 50	—	fannepu	— 80
—	bihdeletu fweeschu = miltu	2 20	—	schichtu appinu	3 —
—	meeschu = putrainu	1 50	—	neschichtu jeb prezzes appinu	1 75
—	eefala	1 —	—	muzzu filku, egfu muzzà	7 —
—	linnu = sehklas	2 50	—	lasdu muzzà	7 25
—	fannepu = sehklas	1 50	—	smalkas fahls	4 30
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	5 —	—	rupjas baltas fahls	4 50
barrotu	wehfschu galku, pa pohdu	1 —	—	wahiti brandwihna, puffedegga	6 —
			—	—	8 50
			—	—	8 50

Weenu fudraba rubli warreja dabbuht par 358 kapeikeem warra naudas.

Brihw drikketh. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffed:

Dr. C. E. Napier sky.